

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 32 · MATURA USTNA 2027–2028

LALKA · KONTEKST: SKĄPIEC

BOGATY, ALE NIE Z ICH SFERY

Pytanie jawne 32: „Jaką rolę w relacjach międzyludzkich odgrywają majątek i pochodzenie? Omów zagadnienie na podstawie *Lalki* Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: *Skąpiec* Moliere.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Pieniądze i pochodzenie decydują, z kim ludzie chcą się spotykać, komu ufają i kogo uznają za odpowiedniego partnera.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Lalka” dowodzi, że majątek i pochodzenie decydują o tym, z kim ludzie się spotykają i komu ufają, choć nie mówią nic o wartości człowieka.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Wokulski i Harpagon pokazują, że gdy pieniądź staje się miarą relacji, znika szacunek i szczerość.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Zacznij od różnicy między majątkiem a pochodzeniem. Wokulski i Łęccy, scena ze srebrami, Ewelina i baron. Rzecki jako dowód, że bliskość może mieć inne podstawy. Kontekst: małżeński rachunek Harpagona. Wniosek: pieniądze otwierają drzwi do relacji, ale kiedy stają się jej główną miarą, znika szacunek i szczerość.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Rozróżnij pojęcia — Czym różni się majątek Wokulskiego od społecznego znaczenia nazwiska Łęckich?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Majątek Wokulskiego daje możliwości finansowe. Arystokratyczne pochodzenie Łęckich daje prestiż i przynależność do salonu, choć ich finanse są słabe. Pieniądze nie znoszą automatycznie granic klasowych.

2. Przedstaw relację Wokulskiego i Łęckich — Dlaczego bogaty kupiec może być potrzebny rodzinie, a jednocześnie nie jest traktowany jak równy?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Łęccy mają długi i korzystają z możliwości, jakie daje majątek Wokulskiego. Jego zajęcie kupca pozostaje jednak przeszkodą w świecie, w którym tytuł i pozycja arystokratyczna są symbolami wyższości. Wokulski ma szlacheckie korzenie, co przypomina przesową Zasławską.

3. Wyjaśnij zakup sreber — Co Wokulski robi i dlaczego Izabela reaguje z niepokojem?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Wokulski nabywa przez jubilerę serwis i srebra sprzedawane przez rodzinę Łęckich. Chce pomóc, lecz dla Izabeli to także znak, że rodzinne pamiątki i prywatne kłopoty są zależne od zamożnego kupca.

4. Dodaj przykład małżeństwa — Jak związek Eweliny Janockiej z baronem Dalskim ujawnia rolę pieniędzy?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Baron jest zamożny i starszy, Ewelina waha się i jest uwikłana w relację ze Starskim. Ekonomiczne bezpieczeństwo jest ważnym tłem planowanego małżeństwa. Nie sprowadzaj jej decyzji do jednego motywu.

5. Znajdź kontrprzykład — Na czym opiera się więź Rzeckiego i Wokulskiego poza relacją pracownik–właściciel?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Na długiej znajomości, zaufaniu i trosce. Rzecki nie myśli o Wokulskim wyłącznie jako o pracodawcy, choć ich więź istnieje również w ramach sklepu.

6. Użyj „Skąpca” — Dlaczego Harpagon chce wydać Elizę za Anzelma i jaki konflikt powstaje wokół Marianny?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Harpagona cieszy, że ślub Elizy z Anzelmem nie wymaga posagu. Sam chce poślubić Mariannę, którą kocha jego syn Kleant. Rachunek finansowy wypiera uczucia dzieci.